

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11109/2024
15.05.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужила АА и ББ, обе из ..., чији је пуномоћник Ненад Зечевић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 160/24 од 29.02.2024. године, у седници одржаној 15.05.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 160/24 од 29.02.2024. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 224/2023 од 16.10.2023. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 224/2023 од 16.10.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужилама исплати укупан износ од 12.407.971,20 динара на име њихових сувласничких делова који поседују на парцели број ../3 и ../16 к.о. Ветерник и то тужили АА износ од 9.305.978,40 динара и тужили ББ износ од 3.101.992,80 динара, све са законском затезном каматом почев од 16.10.2023. године до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужени Град Нови Сад у власничком делу 1/1 носилац права јавне својине на парцели број ../3 к.о. Ветерник, површине 229м², земљиште у грађевинском подручју, њива 2. класе и парцели број ../16 к.о. Ветерник, површине 377м², земљиште у грађевинском подручју, њива 2. класе, све уписано у лист непокретности број .., што су тужиле дужне признати и трпети да се по правноснажности пресуде у надлежном катастру непокретности изврши промена носиоца права својине. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужилама надокнади трошкове поступка у износу од 689.934,70 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате, док је захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова почев од дана пресуђења 16.10.2023. године до дана извршности пресуде, одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 160/24 од 29.02.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба и првостепена пресуда потврђена у побијаном усвајајућем делу. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља АА је уписана као власник са $\frac{3}{4}$ дела, а тужиља ББ са $\frac{1}{4}$ дела на кат.парцелама број $\frac{1}{3}$ површине 229м² и $\frac{1}{16}$ површине 377м², које су по врсти земљиште у грађевинском подручју, а по култури њива 2. класе. Наведене непокретности тужиља АА и ВВ (супруг тужиље ББ) су стекле по правном основу наслеђа иза покојне мајке ГГ. Катастарске парцеле $\frac{1}{3}$ и $\frac{1}{16}$ к.о. Ветерник су према Плану генералне регулације простора за породично становање у западном делу града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 34/17...27/22) и Плану детаљне регулације Адица у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 22/19) намењене за јавну површину – саобраћајну површину целом својом површином, да је парцела $\frac{1}{16}$ приведена намени, а да парцела $\frac{1}{3}$ није приведена намени.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су обавезали туженог да тужиљама исплати новчану накнаду у укупном износу од 12.407.971,20 динара, применом одредаба члана 58. Устава Републике Србије, члана 10. став 2. и 10. Закона о јавној својини и члана 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. По оцени нижестепених судова, тужиљама припада правична накнада сагласно њиховим сувласничким уделитема и то за кат.парцелу $\frac{1}{16}$ јер је иста приведена намени – улица саобраћајница, а предвиђена је истоветна јавна намена и за кат.парцелу $\frac{1}{3}$ к.о. Ветерник у односу на коју парцелу тужени није доказао да ће у скорије време предметну парцелу привести планираној намени.

По оцени Врховног суда побијана одлука се за сада не може прихватити као правилна.

Устав Републике Србије, у одредби члана 58. јемчи право на мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона тако што прописује да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине, а одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других тражбина или казни, дозвољено је само у складу са законом.

Протоколом број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у члану 1. гарантује се заштита имовине тако што је прописано да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине и да

нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини прописано је да се добрима у општој употреби јавне својине, у смислу овог закона, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пружи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и др.). Према ставу 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев државних путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (које нису део ауто-пута или државног пута првог и другог реда) и тргова, јавних површина које су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Повреду права на мирно уживање имовине у сличној ситуацији (издата дозвола за експропријацију у периоду од 1971. до 1979. године и забрана градње на земљишту од 1968. до 1980. године) утврђена је у пресуди Европског суда за људска права од 23.09.1982. године, донетој у случају *Sporrong i Lonnroth* против Шведске. У означеној пресуди изражен је став да дозвола за експропријацију није утицала на право власника да користе своју имовину и њоме располажу, али да је у пракси знатно смањила могућност вршења тог права и утицала на саму суштину права својине, јер је омогућавала градским властима да спроведу закониту експропријацију кад год то сматрају сврсисходним, услед чега је право подносилаца представке постало несигурно, а исти значај су имале и мере забране градње. С тим у вези суд је закључио да су мере забране градње представљале контролу употребе имовине и да су подносиоци представке сносили несразмерно велики терет који би био оправдан само у случају да им је пружена могућност да траже скраћење рока важења дозвола или захтевају накнаду штете. Слично као у означеном предмету, Европски суд за људска права је одлучио и у случајевима *Matos e Silva. LDA* и други против Португалије (пресуда од 16.09.1996. године) и *Ellia SRL* против Италије (пресуда од 02.08.2001. године), када је утврдио да није дошло до фактичке експропријације и лишавања подносилаца њихове имовине, али да је доношењем аката јавне власти којим је утврђен јавни интерес за изградњу резервата и усвајањем урбанистичког плана којим је било предвиђена градња парка, уз забрану градње на том земљишту дошло до мешања/ограничења права подносилаца на мирно уживање имовине које је проистекло из смањене могућности располагања имовином током дугог временског периода (13 и 26 година), а што је за последицу имало несигурност подносилаца у погледу тога шта ће бити са њиховом имовином и они трпели прекомерни терет услед изостанка било какве накнаде и непостојања делотворног правног средства.

Постојање Плана генералне регулације простора за породично становање у западном делу града Новог Сада и Плана детаљне регулације Адица у Новом Саду, којим су наведене кат. парцеле планиране за површине јавне намене-саобраћајне површине, је услов да се утврди јавни интерес за експропријацију, а усвајање планског акта не значи да ће нужно и доћи до његове реализације. Катастарска парцела ../3 укупне површине 229м² је у природи зелена површина са вишегодишњим засадом, па стога тужиле нису фактички лишене у целини своје имовине и овлашћења која чине садржину права својине у односу на ову катастарску парцелу, јер донетим планским актом нису спречене да имовину држе, користе и да њоме располажу у границама

одређеним законом у смислу члана 3. став 1. Закона о основама својинскоправних односа.

Међутим, са становишта одредбе члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. став 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију, као и у вези ставова израженим у наведеним пресудама Европског суда за људска права, доношењем планских аката и њиховим неспровођењем у неразумно дугом временском периоду може бити повређено право власника на мирно уживање имовине и у случају када активности државе не иду толико далеко да власника лише својине на одређеном добру које чини његову имовину. Да ли је власнику у таквом случају повређено право на мирно уживање имовине и да ли му за то припада право на накнаду и у којој висини процењује се у зависности од околности сваког конкретног случаја, а нарочито од тога на који је начин имовину користио до доношења планског акта и у којој мери и на који начин му је такав начин коришћења сада ускраћен или ограничен. Ове чињенице, као и висину накнаде због евентуалног ограничења права на мирно уживање имовине, доказује тужилац у складу са правилом из члана 231. став 1. ЗПП.

У смислу изложеног, по оцени ревизијског суда правилна примена материјалног права је захтевала утврђење да ли је тужилама повређено право на мирно уживање имовине у односу на кат. парцеле за које траже накнаду, и да ли им за то припада право на накнаду и у којој висини, што се процењује у зависности од околности сваког конкретног случаја, а нарочито од тога на који су начин имовину користиле до доношења планског акта и у којој мери и на који начин им је такав начин коришћења сада ускраћен или ограничен.

Из наведених разлога обе нижестепене пресуде су укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће, ради правилне примене материјалног права употпунити чињенично стање на начин наведен у овом решењу и при чему ће имати у виду да је део парцела приведен планској намени, а део парцела није, од чега зависи и висина накнаде коју тужиле траже.

Одлука о трошковима парничног поступка зависи од исхода спора, због чега је побијана пресуда укинута и у том делу.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**